

Beslut

efter kvalitetsgranskning av mottagandet av ny-
anlända elever i Stockholms stad

Inledning

Skolinspektionen genomför under 2016 en kvalitetsgranskning av skolhuvudmäns mottagande av nyanlända elever. Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma kvaliteten på huvudmännens mottagande av nyanlända elever i grundskolan.

Granskningen inleddes under våren 2016 med en enkät riktad till alla skolhuvudmän i Sverige. Stockholms stad och 27 andra huvudmän granskas under hösten 2016. Denna del av granskningen ger en djupare bild av hur kvaliteten på det systematiska arbetet med att utforma, utvärdera och förändra mottagandet av nyanlända elever ser ut hos huvudmännen. Granskningen omfattar även kvaliteten på de inledande bedömningarna av de nyanlända elevernas kunskaper.

Stockholms stad besöktes den 11-14 oktober 2016. Ansvariga inspektörer har Lina Burström Bennehult, utredare, och Robert Östberg, utredare, varit. I samband med besöket genomfördes intervjuer med ansvariga för mottagandet; politiker, förvaltnings tjänstemän, rektorer, lärare, elevhälsorepresentanter och studiehandledare. Inspektörerna har besökt sex enheter som tar emot nyanlända elever: Mottagningsenheten START Stockholm, Åsö grundskola, Grimstaskolan, Bagarmossens skola, Höglandsskolan och Sundbyskolan. För att kunna bedöma ansvarstagandet på huvudmannanivå har Skolinspektionen även begärt in ett antal dokument. Bland annat dokument som används i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. Några nyanlända elever på de granskade skolorna har skriftligen gett sin bild av hur de blivit mottagna i skolan. Eleverna har skrivit på sitt modersmål eller starkaste skolspråk och Skolinspektionen har sedan översatt texterna till svenska. Elevtexterna används i granskningen som en del av empirin till den övergripande kvalitetsgranskningsrapporten.

I detta beslut redovisar Skolinspektionen iakttagelser, analyser och bedömningar. I de fall Skolinspektionen identifierat väl fungerande inslag finns dessa beskrivna och därefter följer en beskrivning av de utvecklingsområden som bedömts vara mest centrala att prioritera i huvudmannens kvalitetsarbete.

När kvalitetsgranskningen i sin helhet är avslutad redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Förhoppningen är att samtliga huvudmän som ingått i granskningen kan använda rapporten i utvecklande syfte. Den kan också fungera som ett stöd för alla huvudmän som tar emot nyanlända elever. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

2017-01-19

2 (24)

Dnr 40-2015:6586

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens kvalitetsgranskning visar att nyanlända elever i Stockholms stad snabbt tas emot i skolan. Sedan hösten 2016 har huvudmannen en ny organisation för mottagandet av nyanlända elever som innebär att samtliga grundskolor ska ta emot nyanlända elever. Den nya organisationen innebär också att de nyanlända eleverna först hänvisas till mottagningsenheten START Stockholm där skolplacering sker. Därefter börjar eleverna i skolan. Efter en tid blir de kallade till START Stockholm där de inledande bedömningarna görs under ett par dagar. Detta betyder att de nyanlända eleverna har en skolplacering och en ansvarig rektor i väntan på och under tiden som de inledande bedömningarna genomförs. De inledande bedömningarna genomförs med god kvalitet och av personal med relevant kompetens.

Utredningen har dock visat att resultaten från de inledande bedömningarna inte alltid sprids till berörd personal och inte heller alltid används som underlag för att planera undervisning och undervisningstid, exempelvis för att fatta beslut om prioriterad timplan. Huvudmannen behöver också i större utsträckning skapa förutsättningar till kollegial samverkan och erfarenhetsutbyte med andra skolor.

Skolinspektionens granskning visar också att huvudmannen har en väl förankrad och långsiktig planering för mottagande av nyanlända elever. I planeringen ingår bland annat rutiner för mottagandet. Huvudmannen behöver emellertid förbättra arbetet med att följa upp och analysera mottagande av nyanlända elever.

Väl fungerande inslag

Skolinspektionen bedömer att följande inslag i Stockholms stads mottagande av nyanlända elever fungerar väl:

- Nyanlända elever i Stockholms stad får ett snabbt och systematiskt mottagande.
- Huvudmannen har en långsiktig planering som innehåller en rutin för mottagande samt en väl definierad arbetsgång och processtöd för skolorna.
- De inledande bedömningarna genomförs med god kvalitet och av personal med relevant kompetens.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden:

- Huvudmannens arbete med att planera, följa upp och analysera mottagandet av nyanlända elever samt resursfördelningen behöver utvecklas.
- Huvudmannen behöver i större utsträckning samverka med andra skolhuvudmän och även skapa förutsättningar för skolorna till kollegial samverkan och erfarenhetsutbyte med andra skolor.
- Huvudmannen behöver se till att inledande bedömningar av de nyanlända elevernas kunskaper utgör individuella underlag för planeringen av elevernas utbildning. De resultat som framkommer i de inledande bedömningarna behöver användas för att planera undervisning och fatta beslut om undervisningstid, exempelvis beslut om prioriterad timplan.

Beskrivning av huvudman och besökta verksamheter

Stockholms stad har 900 000 invånare och är Sveriges huvudstad. 122 grundskoleenheter bedrivs med Stockholms stad som huvudman. Grundskolans ledning har beslutat att alla skolor ska kunna ta emot nyanlända elever och den 30 september 2016 var det 113 av skolenheterna som hade gjort det.

START Stockholm är en mottagningsenhet som sedan augusti 2016 ansvarar för skolplacering samt inledande bedömning av nyanlända elever i hela Stockholms stad. START Stockholm ansvarar för skolplacering av nyanlända elever samt för de inledande bedömningarna.

Bagarmossens skola är en F-9 skola som har lång erfarenhet av att ta emot nyanlända elever. På skolan finns förberedelseklasser för F-3, 4-6 samt 7-9. Eleverna har en ordinarie klass och läser vissa ämnen i förberedelseklass under en begränsad period.

Grimstaskolan är även den en skola som har lång erfarenhet av att ta emot nyanlända elever. Skolan har omkring 550 elever i årskurs F-9 och en rektor samt två biträdande rektorer som gemensamt ansvarar för förberedelseklasserna på skolan. Eleverna tillhör en ordinarie klass och läser vissa delar av undervisningen i förberedelseklass.

2017-01-19

4 (24)

Dnr 40-2015:6586

Högländsskolan i Bromma har tagit emot nyanlända elever sedan vårterminen 2016. Skolan har cirka 400 elever fördelade på årskurserna F-9. Skolan har en förberedelseklass där eleverna får hela sin undervisning. De nyanlända eleverna tillhör en ordinarie klass men har hittills inte fått någon undervisning i den klassen.

Sundbyskolan i Spånga har ca 900 elever i årskurs F-9 och har de senaste åren tagit emot nyanlända elever. Under hösten 2014 startade skolan sin första förberedelseklass och har under 2016 startat upp ytterligare en förberedelseklass. De nyanlända eleverna tillhör en ordinarie klass och läser vissa delar av undervisningen i förberedelseklass.

Åsö grundskola på söder i centrala Stockholm har ca 500 elever i årskurserna 7-9. Sedan vårterminen 2016 har skolan tagit emot nyanlända elever. I och med detta startade skolan upp en förberedelseklass där eleverna får vissa delar av sin undervisning.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redogör Skolinspektionen mer utförligt för sina bedömningar kring frågeställningarna.

1) Huvudmannens styrning och organisering av mottagandet

Genomför huvudmannen en uppföljning av mottagandet av nyanlända elever och ligger denna uppföljning till grund för analyser och förbättringsåtgärder av verksamheten?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Stockholms stads snabba och systematiska mottagande för att ta emot nyanlända elever är av god kvalitet. Granskningen visar att huvudmannens rutiner för mottagande av nyanlända elever är väl förankrad i de verksamheter som Skolinspektionen har besökt.

Skolinspektionen bedömer dock att huvudmannens uppföljning och analys av mottagande av nyanlända elever är av låg kvalitet. Utredningen visar att huvudmannen har initierat ett arbete för att inkludera mottagandet av nyanlända elever i det systematiska kvalitetsarbetet, men att det inte är känt vid flertalet av de besökta skolenheterna. Huvudmannen behöver inkludera mottagandet av nyanlända elever i det systematiska kvalitetsarbetet.

2017-01-19

5 (24)

Dnr 40-2015:6586

Skolinspektionen bedömer även att uppföljning och analys av resursfördelningen behöver fortsätta utvecklas. Utredningen visar att rektorerna signalerar till ansvariga politiker om de behöver mer pengar för att utveckla verksamheten, men att resursfördelningen i övrigt inte systematiskt följs upp av huvudmannen. Därigenom sker inte resursfördelning utifrån en analys av verksamheternas behov. Uppföljningen behöver omfatta olika typer av resurser, såväl ekonomiska som andra typer av resurser såsom tidsmässiga resurser samt tillgång till personal.

Snabbt mottagande av nyanlända elever

I de dokument som Skolinspektionen har tagit del av inför granskningen står det att Stockholms stad sedan hösten 2016 har en ny organisation för mottagandet av nyanlända elever. Den nya organisationen innebär att de nyanlända eleverna först hänvisas till mottagningsenheten START Stockholm där skolplacering på ordinarie skola görs. Personal på START berättar att det vid första mötet med en nyanländ elev sker ett inskrivningssamtal där eleven och vårdnadshavaren bland annat får information om det fria skolvalet. Därefter administrerar personal vid START elevens skolplacering. Ansvariga chefer på START säger vid intervjun att det tar omkring en vecka från inskrivningssamtalet tills eleven skolplaceras och börjar i skolan. Eleverna börjar därefter i skolan och blir efter en tid återigen kallade till START Stockholm där inledande bedömningarna görs.

Huvudmannens planering för mottagandet

Skolinspektionen har tagit del av Stockholms stads rutiner för mottagande och utbildning av nyanlända elever. Av rutinen framgår bland annat att alla skolor ska ha en förberedelseklass och väl utarbetade rutiner för mottagande, utbildning och uppföljning av nyanlända elever. Rutinen innehåller även en beskrivning av hur mottagandet är organiserat genom START Stockholm och vad lärare och övrig personal förväntas göra i samband med att de får ta del av de inledande bedömningarna. Stockholms stad har även utarbetat en mall för skolens mottagande där mottagande och undervisning av nyanlända elever är uppdelade i en detaljerad processbeskrivning. Bland annat framgår av mallen att skolan ska "organisera undervisningen så att eleverna utvecklar språk- och ämneskunskaper parallellt". Skolinspektionen har även tagit del av en treårig plan för kompetensutveckling där ett av de långsiktiga målen är "att alla lärare som undervisar elever med annat modersmål har goda kunskaper om språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt".

2017-01-19

6 (24)

Dnr 40-2015:6586

Ansvariga på förvaltningen säger vid intervju att den nya organisationen för mottagande och undervisning av nyanlända elever har införts efter att det framkommit att tidigare organisation har lett till bristande likvärdighet i mottagandet. De centrala tjänstemännen säger vid intervju att det tidigare tog olika lång tid för skolorna att ta emot och att inledande bedömningar genomfördes olika. Dessutom, uppger de, ledde organisationen till segregation då många nyanlända elever togs emot på ett fåtal skolor. Vidare säger de att nuvarande organisation har utarbetats utifrån en ambition för att minska segregationen genom att alla skolor i Stockholm stad ska ta emot nyanlända elever. För att skapa likvärdighet i bedömningarna har dessa centraliserats och genomförs av START Stockholm.

Vid samtliga intervjuer med rektorerna på de skolor som Skolinspektionen har besökt uppger de att alla skolor i Stockholms stad ska ta emot nyanlända elever och att de känner till rutinen för mottagande och utbildning av nyanlända elever som utarbetats av huvudmannen. Vid intervju med rektor och biträdande rektor på Åsö grundskola, som tidigare inte tagit emot nyanlända elever, säger de att de har tillsatt personal och skapat lokalmässiga utrymmen för att klara av ett mottagande av nyanlända elever. Samtliga rektorer uppger vid respektive intervju att eleverna får sin skolplacering genom START Stockholm och direkt efter börjar på skolan. Enligt rektorerna vid respektive intervju görs därefter de inledande bedömningarna av START.

Utvärdering och uppföljning av resursfördelning

Vid intervju med centrala tjänstemän på förvaltningen uppger de att de i nuläget inte följer upp att de ekonomiska resurserna används till rätt saker vad gäller de nyanlända eleverna, som exempelvis studiehandledning eller höjda lärarlöner. Vidare säger de att resurserna fördelas utifrån ett socioekonomiskt tilläggsbelopp som innebär att vissa elever genererar dubbel skolpeng. De berättar att uppföljningar har visat att det inte är resursbrist i form av pengar som är ett problem vad beträffar mottagandet av de nyanlända eleverna. Även skolborgarrådet uppger att fördelning av resurser sker genom en differentierad skolpeng i syfte att jämna ut socioekonomiska skillnader. Skolborgarrådet uppger att de följer resursfrågan noggrant och att skolorna inte saknar pengar, men att bristen på lärare med rätt kompetens är en utmaning

Vid intervjuerna med rektorerna på de skolor som Skolinspektionen har besökt säger några av rektorerna att de aldrig får frågor från huvudmannen om de har tillräckligt med resurser, medan några rektorer säger att resultatuppföljning sker i dialog med sin respektive grundskolechef i deras resultatdialoger.

2017-01-19

7 (24)

Dnr 40-2015:6586

Exempelvis säger rektorn vid Åsö grundskola vid intervju att huvudmannen inte följer upp om skolan har tillräckligt med ekonomiska resurser. Eftersom skolan har haft tillräckligt med pengar har det inte varit aktuellt enligt rektorn, och om det skulle behövas mer pengar skulle rektorn signalera uppåt i organisationen. Rektorn på Åsö grundskola säger däremot att skolans problem är brist på resursen tid, och att man på grund av detta inte hunnit med att kompetensutveckla personalen. Även biträdande rektorn vid Höglandsskolan uppger att huvudmannen inte har följt upp om skolan har tillräckliga resurser, vare sig i fråga om tid, pengar eller lokaler. Biträdande rektorn på Höglandsskolan uppger vidare att de har en lokalbrist som leder till att de nyanlända eleverna på grund av utrymmesskäl inte slussas ut i sin ordinarie klass så snart som möjligt. Lokalbristen har signalerats till grundskolechefen enligt biträdande rektorn, men har inte lett till några åtgärder från huvudmannens sida. Vid Sundbyskolan och Grimstaskolan uppger rektorerna vid respektive intervju att de har tillräckliga resurser och att huvudmannen följer upp resursfördelningen genom den resultatdialog som de har med grundskolechefen.

Uppföljning och analys av mottagandet

Vid intervjuerna med rektorerna på de besökta skolorna säger flertalet att huvudmannen inte följer upp och analyserar mottagandet av nyanlända elever. Ett par av rektorerna uppger att uppföljning sker i samband med resultatdialogen som de har tillsammans med grundskolechefen. Rektorn och biträdande rektorn vid Sundbyskolan säger vid intervju att huvudmannen följer upp skolans interna organisation för mottagande genom att ställa frågor vid resultatdialogen. Även rektorn vid Grimstaskolan säger vid intervju att generella frågor kring nyanlända elever ställs vid resultatdialogen, men att exempelvis kunskapsresultat inte begärs in eller redovisas specifikt för nyanlända elever som grupp. Biträdande rektorn på Höglandsskolan, rektorn på Bagarmossens skola och rektorn på Åsö grundskola uppger vid respektive intervju att huvudmannen inte ställer frågor kring kunskapsutveckling hos nyanlända elever eller om hur de organiserat mottagandet på respektive skola.

Centrala tjänstemän säger vid intervju att det ännu inte finns någon fastslagen indikator för att på övergripande nivå kunna följa upp mottagandet av nyanlända elever. De säger att de tillhandahåller stöddokument och riktlinjer till rektorerna för hur de ska arbeta med mottagandet av nyanlända och vill därigenom uppmuntra rektorerna att själva ta ansvar för sina verksamheter. Vidare uppger de att grundskolecheferna i resultatdialogen ska följa upp att skolorna har en plan för mottagandet av nyanlända och att de arbetar med de inledande bedömningarna.

2017-01-19

8 (24)

Dnr 40-2015:6586

Gällande uppföljning av kunskapsresultat uppger de centrala tjänstemännen att vissa skolor redovisar hur de nyanlända eleverna har påverkat skolans totala resultat, men att huvudmannen inte följer upp kunskapsresultat för nyanlända elever specifikt. Huvudmannen har även inlett ett uppföljningsarbete där en centralt placerad tjänsteman besöker skolor som tar emot nyanlända elever och ställer frågor kring huruvida de inledande bedömningarna ligger till grund för att fatta beslut om undervisningsgrupp och undervisningstid.

Skolborgarrådet säger vid intervju att de fastslagna rutinerna som huvudmannen har för mottagandet av nyanlända elever följs upp i resultatdialogerna. Vidare uppger han att varje skola ansvarar för att själva följa upp verksamheten och signalera till huvudmannen om det uppstår problem.

Lagstöd och allmänna råd

Huvudmannen ska systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. (4 kap. 3 och 5 §§ skollagen 2010:800) Arbete med nyanlända elever behöver därmed, precis som all annan verksamhet, ingå i det systematiska kvalitetsarbetet. Det betyder att huvudmannen måste ha en långsiktig och väl förankrad planering för hur arbete med nyanlända elever ska organiseras. Huvudmannen behöver också ha en långsiktig och väl förankrad planering för hur elevernas kunskapsutveckling följs upp. Det ökar de nyanlända elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt mot utbildningens mål. Huvudmannen behöver föra en dialog med rektorerna på de olika skolenheterna för att få kunskap om hur arbetet med nyanlända elever fungerar på enheterna. (Ur Skolverkets Allmänna råd med kommentarer, Utbildning för nyanlända elever, 2016)

Vidtar huvudmannen vid behov relevanta förbättringsåtgärder?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer Stockholm stads arbete med att vidta relevanta förbättringsåtgärder beträffande de delar av mottagandet av nyanlända elever som huvudmannen följer upp är av god kvalitet. Organiseringen av hur mottagandet sker i Stockholms stad har utvärderats och omarbetats för att minska segregation och öka likvärdigheten i mottagandet av nyanlända elever. Huvudmannen har även utarbetat processtöd och erbjudit kompetensutveckling. Detta främjar en god kvalitet på mottagandet och den fortsatta utbildningen av nyanlända elever.

2017-01-19

9 (24)

Dnr 40-2015:6586

Fördelning av resurser utifrån analys av behov

Som beskrivs i ovanstående stycke, fördelar huvudmannen resurser utifrån ett socioekonomiskt index och har inte fått några signaler om att de ekonomiska resurserna saknas. Vid respektive intervju med de rektorer Skolinspektionen har träffat uppger de att de har tillräckligt med ekonomiska resurser och har därför inte signalerat brist på resurser till huvudmannen.

Rektorn vid Grimstaskolan säger vid intervju att huvudmannen har skjutit till tillräckligt med resurser för att få verksamheten vid START Stockholm att fungera. Hon säger även att hälsosamtalen för nyanlända elever sköts av en skol-sköterska som är anställd på START Stockholm. Skolborgarrådet uppger vid intervju att elevhälsan på skolorna har haft ett tufft arbete och att åtgärden att centralisera med en skolsköterska på START Stockholm har varit framgångsrik.

Vidtagna åtgärder för att förbättra mottagandet

En central åtgärd som huvudmannen har vidtagit, och som lyfts fram av samtliga intervjuade, är Stockholms stads nya rutiner för mottagandet av nyanlända elever. Den nya organisationen innebär att alla skolor tar emot nyanlända elever, och att skolplacering samt inledande bedömningar sköts av START Stockholm. Vid intervju med skolborgarrådet och oppositionsborgarrådet säger de att den nya organisationen har utformats utifrån en politisk idé, där grundtanken är att alla skolor ska ta emot nyanlända elever för att hålla god kvalitet i mottagandet och undervisningen av de nyanlända eleverna. De berättar att START Stockholm tidigare fanns i mindre skala och då servade omkring 40 skolor med inledande bedömningar. Den organisationen har nu utökats till att omfatta hela Stockholm. Vidare säger de centrala tjänstemännen att de, genom att administrera skolval och skolplacering via START Stockholm, skapar likvärdighet avseende att ge vårdnadshavare och elever relevant information om det svenska skolväsendet. De två ansvariga cheferna på START Stockholm säger vid intervju att huvudmannen ville ha bättre kontroll på flödet och ville skapa en mer likvärdig process i mottagandet av de nyanlända eleverna. Även cheferna säger att huvudmannen ville komma åt ett problem där ett stort antal elever placerades på ett fåtal skolor.

Centrala tjänstemän säger att huvudmannen, utöver den nya organiseringen, har vidtagit andra åtgärder såsom ett processtöd till skolorna för mottagandet av de nyanlända eleverna och har även skapat ett litteracitetsstöd för att hantera de elever som är analfabeter. Vidare berättar de centrala tjänstemännen att det finns exempel där de efter signaler från skolor om att mottagandet av nyanlända elever inte fungerar har genomfört utbildningsinsatser direkt på skolan.

2017-01-19

10 (24)

Dnr 40-2015:6586

Skolborgarrådet säger att de har arbetat centralt för att stötta skolor som tidigare inte har tagit emot nyanlända elever genom att sprida "best practice" till skolorna och har introducerat dem till olika nätverk. Däremot, säger skolborgarrådet, har huvudmannen inte fattat så många beslut om verksamhetsnära frågor, till exempel kring kompetensutveckling. Detta eftersom det är rektorernas uppgift att göra detta.

Kompetensutveckling

Vid intervju med centrala tjänstemän på förvaltningen säger de att huvudmannen har satt in ett antal kompetensutvecklingsinsatser, bland annat utbildning i genrepedagogik. De berättar även att huvudmannen fattat beslut om att alla skolor inom en treårsperiod ska ha genomgått kompetensutveckling i språkutvecklande arbetssätt. Gällande personalens insikter i de skoljuridiska frågorna kopplade till mottagande av nyanlända elever säger de centrala tjänstemännen att de har träffat samtliga rektorer och informerat om de nya föreskrifterna. Vidare berättar de att det nu genomförs seminarier där de kallar grupper från skolorna för utbildning kopplat till nyanlända elever.

Ansvariga chefer på START Stockholm säger att personal och chefer har genomgått olika utbildningsinsatser, bland annat kopplat till den nya lagstiftningen och till Skolverkets nya material för inledande bedömningar. Utbildningarna är enligt cheferna initierade av dem själva och inte av huvudmannen.

Rektorn vid Sundbyskolan och rektorn vid Bagarmossens skola säger vid respektive intervju att det är rektorernas ansvar att se till att personalen har tillräckligt med kompetens för att säkerställa ett gott mottagande av nyanlända elever. Enligt rektorn på Sundbyskolan följer huvudmannen upp att han som rektor har tillräcklig kompetens i dialog. På Sundbyskolan har personalen erbjudits utbildning i språkutvecklande arbetssätt och rektorn och biträdande rektorn säger att huvudmannen kontinuerligt bjuder in till olika konferenser och föreläsningar. Även rektorn vid Bagarmossens skola säger att huvudmannen erbjuder föreläsningar och nätverk kopplat till mottagande av nyanlända elever. Hon upplever huvudmannen som intresserad av frågan och att de efterfrågar att hon ska signalera eventuellt kompetensutvecklingsbehov.

Rektorn vid Åsö grundskola säger vid intervju att huvudmannen erbjuder många olika typer av utbildningar, kurser och konferenser. Rektorn säger dock att det saknas tid för att lärarna ska hinna med kompetensutveckling kopplat till mottagande av nyanlända eftersom de för närvarande deltar i Läslyftet.

2017-01-19

11 (24)

Dnr 40-2015:6586

Rektorn vid Grimstaskolan säger att huvudmannen har frukostmöten där rektorerna får möjlighet att träffa skoljuristerna samt att de i samband med detta har haft en seminarierie kring skoljuridik där mottagande av nyanlända tagits upp. Även rektorn vid Sundbyskolan berättar vid intervju att huvudmannen anordnat träffar för rektorerna där den rättsliga regleringen gällande mottagande av nyanlända har tagits upp.

Lagstöd och allmänna råd

Kommuner ska fördela resurser till utbildningen inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov (2 kap. 8a § skollagen) Huvudmannen ser till att skolenheterna har förutsättningar, till exempel i form av ekonomiska och personella resurser, för att leva upp till bestämmelserna om mottagande av nyanlända elever. I samband med resursfördelningen är det viktigt att huvudmannen tar hänsyn till behoven på de olika skolenheterna och eventuellt omfördelar resurserna. Ett betydelsefullt instrument för ökad likvärdighet i utbildningen är att elever ges stöd och stimulans samt att resurser fördelas utifrån elevernas olika förutsättningar och behov. Ibland är det inte tillräckligt att omprioritera resurserna på skolenheterna. Då kan huvudmannen behöva skjuta till extra resurser. Det kan till exempel handla om att skolenheterna får tillgång till lärare och övrig skolpersonal med adekvat kompetens så att elevens rätt till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet kan tillgodoses. Om sådan ansvarsfördelning saknas finns det risk att kvaliteten på mottagandet istället avgörs av enskilda personers insatser. Huvudmannen ser till att personalen vid skolenheterna ges möjligheter till kompetensutveckling och har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. (Ur Skolverkets Allmänna råd med kommentarer, Utbildning för nyanlända elever, 2016)

Samverkar huvudmannen med externa aktörer för att säkra en god kvalitet på mottagandet av nyanlända elever?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens arbete med att ge information till vårdnadshavare och elever är av god kvalitet. Information om det fria skolvalet, utbildningsvägar och det svenska utbildningssystemet ges vid inskrivningssamtalet och löpande vid respektive skola.

Skolinspektionen bedömer dock att huvudmannen i större utsträckning behöver samverka med andra skolhuvudmän och även skapa förutsättningar för skolorna till kollegial samverkan och erfarenhetsutbyte med andra skolor. Utredningen visar att huvudmannen erbjuder vissa forum för nätverksträffar mellan skolorna, men att personal och rektorer på de besökta skolorna uppger att de sällan eller aldrig träffar andra skolenheter eller får tillfälle till kollegialt lärande inom sin egen skolenhet.

2017-01-19

12 (24)

Dnr 40-2015:6586

Samverkan för snabbt mottagande

Vid intervju med centrala tjänstemän berättar de att det sker samverkan inom kommunen för att se till att de nyanlända eleverna så snart som möjligt kommer i kontakt med START Stockholm. De berättar att information finns på olika kommunala mottagningscentrum för nyanlända samt att information om skolan finns samlad på Stockholms stads hemsida. Vidare säger de att de har kontakt med såväl HVB-hem som Socialförvaltningen samt att de deltar i medborgardialoger där de informerar och för dialog med boendena för asylsökande personer i kommunen. Det vanligast förekommande, enligt de centrala tjänstemännen, är att vårdnadshavaren och eleven har fått information om START Stockholm och tagit sig dit för inskrivning i skolan. Enligt de centrala tjänstemännen finns även ett system för att säkerställa att inte bara de elever som självmant uppsökt START Stockholm börjar skolan. De berättar att aviseringarna som Migrationsverket skickar ut när en nyanländ person har blivit bosatt i Stockholms stad tas emot av arbetsmarknadsförvaltningen i kommunen. När de nyanlända eleverna folkbokförs eller registreras hos Migrationsverket hamnar de, enligt centrala tjänstemän, i ett system som gör det möjligt för skolpliktsbevakande skola att säkerställa att de nyanlända eleverna börjar skolan. Därigenom får skolorna information och kontaktar eleven och huvudmannen genomför även uppföljning för att säkerställa att skolpliktiga barn börjar skolan.

Information till elever och vårdnadshavare

Vid intervju med personal på START Stockholm berättar de att vårdnadshavare och elever får information om det svenska skolväsendet vid det första mötet. Där informerar personalen bland annat om det fria skolvalet och hur skolverksamheten i Stockholms stad är organiserad. De berättar också att vårdnadshavare ibland hör av sig till START Stockholm för att få veta vad den inledande bedömningen visade.

Flertalet rektorer uppger vid respektive intervju att de har möten med vårdnadshavarna och eleverna där de informerar om det svenska skolväsendet och ger information om vad den inledande bedömningen har visat. Rektorn på Grimstaskolan säger vid intervju att de berättar för vårdnadshavarna om processen för inledande bedömningar och att de därefter informerar vårdnadshavarna om resultatet av desamma. Även personal och rektorn på Bagarmossens skola säger att de informerar vårdnadshavarna till de nyanlända eleverna om det svenska skolväsendet och om vad den inledande bedömningen visat. På samma sätt beskriver rektorn och biträdande rektorn på Sundbyskolan kontakten med vårdnadshavarna. De berättar vid intervju att de vid inskrivningssamtalet på skolan ger information om svenska skolan, och att vårdnadshavarna får information om resultatet av de inledande bedömningarna vid utvecklingssamtalen.

2017-01-19

13 (24)

Dnr 40-2015:6586

Erfarenhetsutbyte för att utveckla mottagandet

Flertalet av rektorer och personal uppger vid intervjuerna att det inte sker något erfarenhetsutbyte med andra skolor i syfte att utveckla mottagandet av nyanlända elever. Enbart rektorn och biträdande rektorn på Sundbyskolan uppger att de har besökt en annan skola för att dra lärdom av deras arbetssätt. Vid intervju med personal på Sundbyskolan säger de att de är indelade i arbetslag och ämneslag på skolan, men att personalen inte återkommande och strukturerat har diskuterat frågor som rör mottagande av nyanlända elever. Vidare säger de att det saknas organiserade möten med andra skolor för erfarenhetsutbyten och att dessa skulle vara svåra att hinna med i brist på tid. På Åsö grundskola säger rektorn och biträdande rektorn att det inte sker någon systematisk kollegial samverkan gällande mottagande av nyanlända elever. Även personal och rektorn på Bagarmossens skola säger att det inte sker något erfarenhetsutbyte med andra skolor för den undervisande personalen. På Höglandsskolan säger biträdande rektorn och personal att de inte träffar andra skolor för erfarenhetsutbyte och att det interna kollegiala erfarenhetsutbytet sker genom informella kontakter där lärare delar arbetsrum. Även personal och rektorn på Grimstaskolan säger att de inte träffar andra skolor för erfarenhetsutbyte, men att det på skolnivå finns nätverk mellan lärarna som arbetar med nyanlända elever i såväl förberedelseklass som i ordinarie klass.

Vid intervju med centrala tjänstemän berättar de att de bjuder in skolorna till nätverksträffar för erfarenhetsutbyte gällande mottagande av nyanlända elever. Vid nätverksträffarna är tanken att ge skolor som tagit emot nyanlända en kortare tid tillfälle att möta skolor som tagit emot nyanlända elever en längre tid, i syfte att lära av varandra. Utöver detta uppger de centrala tjänstemännen att de träffar rektorerna kontinuerligt. Vidare berättar de centrala tjänstemännen att de har utarbetat ett processtöd för kollegial samverkan och att de uppmanar skolorna att kontinuerligt ta upp frågan om mottagande av nyanlända elever.

Skolborgarrådet säger att grundskolecheferna har gemensamma möten, konferenser och seminarier där de kan dra lärdom av varandra. Gällande Stockholms stads erfarenhetsutbyte med andra skolhuvudmän kan inte skolborgarrådet ge några exempel, däremot säger skolborgarrådet att många kommuner besöker Stockholm för att ta del av deras arbetssätt.

Vid intervju med personal på START Stockholm berättar de att samverkan sker med skolorna i kommunen och med Socialförvaltningen. Vad gäller samverkan med andra kommuner för erfarenhetsutbyte är det inte systematiserat och initierat av huvudmannen, uppger personalen.

2017-01-19

14 (24)

Dnr 40-2015:6586

Lagstöd och allmänna råd

Hemkommunen behöver kontinuerligt föra en dialog med olika myndigheter, till exempel Migrationsverket och socialtjänsten. Det kan också vara värdefullt att föra dialog med olika organisationer som arbetar med nyanlända barn och ungdomar i kommunen. Det är även en fördel om information om kommunens skolorganisation och om vad som sker den första tiden i skolan finns översatt till de språk som nyanlända i kommunen behärskar. Barn och ungdomar samt deras vårdnadshavare behöver ges en överblick över vilka utbildningsvägar som finns i det svenska utbildningssystemet och vilka krav som finns för att få ta del av de olika utbildningarna. Att lärare och övrig skolpersonal ges möjligheter till erfarenhetsutbyten mellan skolor och kollegialt lärande är viktiga delar av kompetensutvecklingen. (Ur Skolverkets Allmänna råd med kommentarer, Utbildning för nyanlända elever, 2016)

2. De inledande bedömningarnas genomförande och innehåll

Genomförs de inledande bedömningarna av elevernas kunskaper på ett sätt som gynnar deras vidare utbildning?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Stockholms stads arbete med att genomföra de inledande bedömningarna av nyanlända elevers kunskaper är av god kvalitet. Huvudmannen säkerställer att de inledande bedömningarna enligt Skolverkets nationella bedömningsmaterial steg 1 och 2 genomförs. Relevanta kompetenser finns med vid de inledande bedömningarna. Att eleverna snabbt skrivs in i skolan, har en ansvarig rektor och får undervisning i väntan på att inledande bedömning ska genomföras gynnar elevens fortsatta utbildning.

Genomförande av inledande bedömningar

Vid intervju med personal och chefer på START Stockholm framkommer att de nyanlända eleverna får undervisning på den skola som de blivit placerade på i väntan på att den inledande bedömningen ska genomföras av START Stockholm. Efter omkring sex veckor kallas eleverna till START Stockholm där inledande bedömning steg 1 och steg 2 genomförs under två dagar.

Ansvariga chefer vid START Stockholm säger vidare att det är omkring fyra till sex veckors väntetid på att genomföra de inledande bedömningarna. Vid intervju med centrala tjänstemän säger de att de arbetar med att förkorta kötiden på olika sätt. Dels har de tagit in mer personal under arbetstoppar och dels gör START Stockholm inte längre inledande bedömningar för elever som går på friskolor.

2017-01-19

15 (24)

Dnr 40-2015:6586

De berättar också att vissa delar i den bedömning som START Stockholm gör ligger utöver de obligatoriska delarna i steg 1 och steg 2. För de delar i kartläggningen som går utöver steg 1 och steg 2 har de beslutat att enbart göra dem för elever som åldersmässigt ska börja årskurs 6-9. Med dessa åtgärder säger de centrala tjänstemännen att de hoppas reducera kötiden till START Stockholm.

Vid intervju med personal och rektorer på de skolor som Skolinspektionen besökt säger samtliga grupper vid respektive intervju att eleverna får undervisning under tiden de väntar på att bli kallade till START Stockholm för inledande bedömning. Exempelvis säger personal vid Grimstaskolan att eleverna kommer till skolan innan bedömningarna är genomförda och får undervisning under den tiden, men att de inväntar inledande bedömningar innan eleven börjar i ordinarie klass. Även rektorn på Grimstaskolan säger att eleverna får undervisning i väntan på att inledande bedömningar ska genomföras. Också personal och rektorn på Bagarmossens skola uppger vid respektive intervju att de nyanlända eleverna får undervisning i förberedelseklass direkt de börjar skolan, i väntan på att de ska bli kallade till START Stockholm för inledande bedömning.

Kvalitet på de inledande bedömningarna

Vid intervju med personal på START Stockholm berättar de att de har olika bakgrund och kompetens som används i olika delar av inskrivningssamtalet och de inledande bedömningarna. Det är legitimerade lärare som genomför inledande bedömning steg 1 och steg 2 och när läraren inte talar elevens språk används tolk för att bedömningen ska ske på elevens starkaste språk. Inledande bedömningens steg 2 delas upp i två pass – ett för litteracitet och ett för numeracitet med tanke på att det inte ska bli för ansträngande för eleverna, berättar personalen på START Stockholm. De berättar också att i ärenden där de upptäcker att en elev kan ha behov av särskilt stöd, eller kan komma i fråga för grundsärskolan, skriver de en pedagogisk rapport där de noterar sina iakttagelser för att det sedan ska genomföras en formell utredning på elevens skola. Vidare berättar personalen att de individanpassar bedömningarna utifrån elevernas intressen. Som exempel nämner de att om en elev har goda kunskaper inom kemi, pratar de mer om just kemi. Personalen uppger vid intervju att de själva bedömer att de har tillräcklig kompetens för att klara av att göra inledande bedömningar på ett bra sätt. För att säkerställa likvärdighet i bedömningarna berättar personalen att de läser och kommenterar varandras bedömningar, både vad gäller språk och bedömningar.

2017-01-19

16 (24)

Dnr 40-2015:6586

Ansvariga chefer säger vid intervju att de valt att organisera de inledande bedömningarna så att det är samma person som håller i hela bedömningen av en elev, så att eleven kan känna sig trygg i situationen och få en bra start i den svenska skolan. För att utveckla och förbättra bedömningarna berättar cheferna att personalen utvecklar varandra, bland annat genom att läsa varandras bedömningar.

Lagstöd och allmänna råd

En nyanländ elevs kunskaper ska bedömas om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig. Rektorn ansvarar för att bedömningar görs. En bedömning ska göras skyndsamt. För en nyanländ elev ska bedömningen göras i sådan tid att beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp kan fattas. (3 kap. 12 c-d §§ skollagen) Av Skolverkets föreskrifter om underlag för bedömning av nyanlända elevers kunskaper framgår att när en elevs kunskaper ska bedömas enligt 3 kap. 12 c § skollagen ska Skolverkets kartläggningmaterial för bedömning av nyanlända elevers kunskaper steg 1 och steg 2 (diarienummer 2016:428) användas som underlag för bedömningen. I vilken omfattning kartläggningmaterialet steg 1 och 2 ska användas bestäms utifrån den enskilda elevens förutsättningar och behov. (SKOLFS 2016:10) En inledande bedömning av den nyanlända elevens kunskaper är grunden för planeringen och genomförandet av den fortsatta utbildningen. För elever i grundskolan ska en inledande bedömning ske så snart som möjligt och senast inom två månader från det att eleven har tagits emot inom skolväsendet. Genom den inledande bedömningen ges nyanlända elever möjlighet att visa styrkor och svagheter. För att den nyanlända eleven ska få en lämplig placering och undervisning under den tid som hans kunskaper inledningsvis bedöms behöver huvudmannen skapa förutsättningar för rektorerna vid skolenheterna. Rektorn har ett ansvar för att lärare och övrig personal känner till och följer rutinerna för den inledande bedömningen. I de fall kommuner väljer att organisera verksamheten centralt på en mottagningsenhet eller motsvarande är det fortfarande den nyanlända elevens ordinarie rektor som har ansvar för eleven, även under denna begränsade tid. Huvudmannen bör säkerställa att rektorn är delaktig i och tar del av den genomförda bedömningen. Rektorn har ett ansvar oavsett om undervisningen bedrivs fysiskt i skolans lokaler eller inte. Vem som är elevens rektor behöver vara tydligt för elev och vårdnadshavare. Det är inte möjligt att under den tid som den inledande bedömningen görs placera en nyanländ elev i en särskild undervisningsgrupp utan att rektorn har fattat ett beslut om särskilt stöd genom åtgärdsprogram. Det är önskvärt att bedömningen genomförs på elevens starkaste språk. Rektorn ansvarar för att ta reda på vilket, eller vilka, språk som är elevens starkaste. Det är en fördel om lärare med ämneskunskaper gör bedömningen, eftersom det ger bättre förutsättningar för adekvata bedömningar. (Ur Skolverkets Allmänna råd med kommentarer, Utbildning för nyanlända elever, 2016)

2017-01-19

17 (24)

Dnr 40-2015:6586

3. De inledande bedömningarnas spridning och användning

Sker samverkan för att sprida information om elevens utbildnings- och stödbehov?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens arbete med att sprida information om elevens utbildningsbehov är av låg kvalitet och behöver utvecklas. Det framkommer av utredningen att de inledande bedömningarna läggs upp digitalt på den gemensamma skolwebben, men att överlämning av resultaten inte sker muntligt, trots att det av intervjuer framgår att Stockholms stad har en sådan rutin. Vidare framkommer av intervjuer med personal och rektorer att undervisande lärare i ordinarie klass sällan tar del av resultaten från de inledande bedömningarna. För att ytterligare höja kvaliteten på spridning av de inledande bedömningarna behöver lärare och övrig skolpersonal gemensamt utbyta kunskap och erfarenheter som de har om en nyanländ elev.

Överlämning av resultat från inledande bedömningar

Personal vid START Stockholm säger vid intervju att de lägger upp resultatet av de inledande bedömningarna i Stockholms stads gemensamma skolwebb. I resultatet redogörs för vad eleven behärskar och vad eleven behöver utveckla. Detta framgår av så kallade elevrapporter som personalen skriver om varje elev och som innehåller en kortare sammanfattning av elevens samlade bakgrund och kunskaper. Enligt personalen på START Stockholm är elevrapporten ett komplement till profilen och underlagen för bedömningarna, och sammanfattar resultaten av steg 1 och steg 2 samt de delar som bedömts utöver detta. Syftet med elevberättelserna är enligt personalen att göra materialet överskådligt och underlätta för lärarna på respektive skola. När bedömningen är färdig säger personalen att de enligt fastlagd rutin gör en muntlig överlämning via telefon till kontaktpersonen på elevens skola. Vid överlämningen redogör personalen för resultaten i den inledande bedömningen, men tar även upp övrig information som kan vara av vikt, till exempel om det finns behov av särskilt stöd.

Vid samtliga intervjuer med personal och rektorer säger de intervjuade att resultaten av de inledande bedömningarna läggs upp på Skolwebben. Ingen av intervjupersonerna har fått en muntlig genomgång av resultaten med personal från START Stockholm.

2017-01-19

18 (24)

Dnr 40-2015:6586

Vid intervju med personal på Grimstaskolan säger de att det inledningsvis har varit lite oklart när de inledande bedömningarna har varit färdiga och de har fått eftersöka materialet. De säger vidare att det inte är rutin att de inledande bedömningarna överlämnas muntligen, utan enbart sker i de fall där en elev har behov av särskilt stöd, och att informationen i dessa fall lämnas till biträdande rektor. Det är enligt personalen enbart de lärare som arbetar i förberedelseklass som tar del av de inledande bedömningarna. Lärare som undervisar i ordinarie klass vid Grimstaskolan säger vid intervju att de inte har sett eller tagit del av bedömningarna. Enligt dem är det inte tillräckligt att materialet finns på skolwebben, utan överlämning borde ske från lärarna i förberedelseklassen. Rektorn på Grimstaskolan säger också att respektive lärare i ordinarie klass inte tar del av de inledande bedömningarna, utan att det enbart är mentorerna som gör det.

Personal på Åsö grundskola säger att de skriftligen tar del av de inledande bedömningarna digitalt och att de fått bedömningsmaterialet och processen förklarad för sig när personal från START Stockholm besökte skolan. Rektorn vid Åsö grundskola säger att informationen som överlämnas bland annat innehåller kontaktuppgifter till eleven och vilket som är dennes starkaste språk. Vidare berättar rektorn att det sker informella möten mellan lärarna i förberedelseklassen och lärarna i ordinarie klass inför att en elev ska börja i sin ordinarie klass.

Rektorn och biträdande rektorn på Bagarmossens skola säger att inledande bedömningar överlämnas digitalt och att alla lärare samt elevhälsoteamet får ta del av dokumentationen.

Personal på Sundbyskolan säger att de får materialet i pappersform och att det även finns att tillgå på skolwebben. Vidare berättar de att det är specialpedagogerna och lärarna i förberedelseklass som tar del av inledande bedömningarna var för sig, och att de därefter pratar med varandra. Lärare som undervisar eleverna i ordinarie klass säger att de i vissa fall har fått information i förväg om att en elev ska slussas ut i ett ämne, men att information om inledande bedömning inte har följt med. Rektorn på Sundbyskolan säger vid intervju att det i första hand är lärare i förberedelseklass som tar del av det skriftliga underlaget för de inledande bedömningarna och att information om eleven förs vidare till undervisande lärare när eleven ska slussas ut i ordinarie undervisningsgrupp.

Överföring av information om elever flyttar

Vid intervju med centrala tjänstemän säger de att de gör vad som är möjligt för att överföra information om de inledande bedömningarna till en annan huvudman om eleven flyttar. De säger vidare att det ibland inte är möjligt att hitta vilken skola en elev har flyttat till.

2017-01-19

19 (24)

Dnr 40-2015:6586

När elever flyttar till Stockholms stad frågar de eleverna om tidigare skola och på så sätt kan de enligt centrala tjänstemän ta kontakt med tidigare skola.

Rektorerna säger vid respektive intervju att det kan vara svårt att överlämna till en mottagande huvudman eftersom de inte alltid känner till var eleven har flyttat. Om en elev flyttar inom kommunen säger samtliga rektorer vid respektive intervju att inledande bedömningar finns på den gemensamma skolwebben och att det därför inte finns några problem med överlämning. Exempelvis säger rektorn på Sundbyskolan att de försöker göra bra överlämningar till skolor hos andra huvudmän dit elever flyttar, men att eleverna ibland flyttar utan att uppge var och att det då är svårt att hitta dem.

Lagstöd och allmänna råd

Huvudmannen bör ha rutinen för hur rektorn vid skolenheten är delaktig i och tar del av den inledande bedömningen. Oavsett om bedömningen sker vid en central mottagningsenhet eller motsvarande är det viktigt att informationen om eleven överförs från de lärare som genomför den inledande bedömningen till de som senare ska undervisa eleven. Vid övergångar behöver den avlämnande skolenheten ge relevant information till den mottagande skolenheten, som aktivt behöver ta emot och använda informationen. Annars finns risken att viktig information går förlorad. Även vid övergångar inom skolenheten behöver relevant information överföras. Väl förankrade rutiner kan vara ett stöd för att överlämna så användbar information till den mottagande skolenheten som möjligt. Lärare och övrig skolpersonal kan uppmärksamma signaler om att en nyanländ elevs behov inte kan tillgodoses genom åtgärd för nyanlända elever, t.ex. förberedelseklass eller prioriterad timplan. Eleven kan då vara i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Detta ska då, precis som för alla elever, anmälas till rektorn som behöver se till att elevens behov av särskilt stöd utreds. Om det finns signaler om att en nyanländ elev kan tillhöra grundskolans eller specialskolans målgrupp behöver detta utredas. (Ur Skolverkets Allmänna råd med kommentarer, Utbildning för nyanlända elever, 2016)

Används resultaten från de inledande bedömningarna i planeringen av elevernas utbildning?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att arbetet med att använda resultaten av de inledande bedömningarna för planering av undervisning och undervisningstid är av låg kvalitet. Av utredningen framkommer att de inledande bedömningarna inte alltid används som stöd för att planera undervisningen i varje enskilt fall. Bland annat förekommer det att eleverna inte får undervisning i sin ordinarie klass så snart som möjligt på grund av resursmässiga skäl. Det framgår också av intervjuer med personal och rektorer att undervisningen i förberedelseklasserna inte alltid utgår från kursplanerna.

2017-01-19

20 (24)

Dnr 40-2015:6586

Vidare visar utredningen att de inledande bedömningarna inte alltid används för att planera undervisningstiden för varje enskild elev. Skolinspektionen bedömer att nuvarande tillämpning av prioriterad timplan håller anmärkningsvärt låg kvalitet eftersom rektorernas bedömning inte är gjord utifrån en samlad bedömning av en elevs behov i varje enskilt fall. Planering av undervisningstid utgår i stället från en i förväg fastlagd organisation som finns på skolan där samtliga nyanlända elever erbjuds undervisning i vissa ämnen. Detta leder till att många nyanlända elever inte läser exempelvis NO-ämnen eftersom dessa oftast inte erbjuds i förberedelseklass. Utredningen visar att hela ämnen under lång tid tas bort i undervisningen för de nyanlända eleverna som får sin undervisning i förberedelseklass på flera av de skolor som Skolinspektionen har besökt.

Skolinspektionen bedömer dock att de inledande bedömningarna används för att fatta beslut om årskurs och undervisningsgrupp.

Beslut om årskurs och undervisningsgrupp

Rektorn på Grimstatskolan säger vid intervju att placering i undervisningsgrupp görs efter att inledande bedömning har genomförts. Eftersom inledande bedömningen dröjer fyra till sex veckor hinner personalen lära känna eleven och även detta ligger då till grund för rektors beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp. Även rektorn på Bagarmossens skola säger att beslut om klassplacering fattas efter att hon tagit del av den inledande bedömningen. Biträdande rektorn på Högländsskolan säger att klassplaceringen beslutas efter att de tagit del av inledande bedömning.

Användning av inledande bedömningar

Högländsskolan

Vid intervju med personal som arbetar i förberedelseklassen på Högländsskolan säger de att de inte använder sig av de inledande bedömningarna för att planera undervisningen, utan att de själva vill bilda sig en uppfattning om varje elev. De berättar att de nyanlända eleverna, som kom till skolan under vårterminen 2016, har en klassplacering i en ordinarie klass, men att de hittills inte har haft någon undervisning där. Enligt personalen beror det såväl på lokalbrist på skolan som att de inte "vill släppa" eleverna från förberedelseklass eftersom de enligt personalen inte mår bra. De nyanlända eleverna får sin undervisning helt i förberedelseklass där de läser geografi, samhällskunskap, svenska, idrott och matematik.

2017-01-19

21 (24)

Dnr 40-2015:6586

Vidare säger personalen att undervisningen inte utgår från kursplanerna. Biträdande rektorn på Högländsskolan uppger vid intervju att de inledande bedömningarna är ett stöd för de beslut som fattas kring undervisningen för de nyanlända eleverna. Enligt biträdande rektorn upprättas åtgärdsprogram där det framgår att eleverna får fokusera på "kärnämnen" och att samtliga elever därigenom har "någon form av anpassad studiegång" eftersom hela ämnen plockas bort från undervisningen. Vidare säger biträdande rektorn att eleverna enbart läser i förberedelseklass på grund av lokalbrist på skolan. Han säger också att samhällsorienterande ämnen och svenska "glider in i varandra" och att det därför är svårt att säkerställa huruvida undervisningen utgår från kursplanerna och hur mycket undervisningstid eleverna får i de ämnena.

Grimstaskolan

Vid intervju med personal på Grimstaskolan säger lärare i förberedelseklass att de inledande bedömningarna är användbara för att se vilka ämnen de nyanlända eleverna i första hand ska läsa i sin ordinarie klass. De säger att bedömningarna gör att de känner sig säkrare på vad eleverna kan och att de snabbare då får undervisning i sin ordinarie klass med stöd av studiehandledare. Vidare berättar personalen att rektorn skriver beslut om anpassad studiegång och särskild undervisningsgrupp samt fattar beslut om prioriterad timplan för de nyanlända eleverna. Dessa beslut revideras enligt personalen efterhand som eleverna slussas ut i fler ämnen i sin ordinarie klass. Enligt personalen har samtliga nyanlända elever i förberedelseklass alla ämnen på en grundnivå, men att de nyanlända eleverna inte läser enligt kursplanerna.

Rektorn på Grimstaskolan uppger vid intervju att hon fattar beslut om att de nyanlända eleverna skrivs in i en förberedelseklass samt om prioriterad timplan som revideras efterhand att de börjar i sin ordinarie klass. Dessutom fattar hon beslut om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång. Gällande prioriterad timplan säger hon att hela ämnen tas bort för de nyanlända eleverna. Med stöd av de inledande bedömningarna kan de nyanlända eleverna, enligt rektorn, snabbt börja i ordinarie klass med stöd av studiehandledare.

Bagarmossens skola

Vid intervju med personal på Bagarmossens skola uppger de att de inledande bedömningarna inte används för att planera undervisningen. De säger att de inledande bedömningarna är mycket omfattande och fokuserar på förmågor, något som de hellre vill ta i ett senare skede. Personalen uppger att de vill bilda sig en egen uppfattning om vilka kunskaper eleverna har.

2017-01-19

22 (24)

Dnr 40-2015:6586

Enligt rektorn på Bagarmossens skola kommer de fortsätta som tidigare och göra egna kartläggningar eftersom de inledande bedömningarna som de tagit del av har varit alltför generella för att ha de till stöd för planering av undervisningen.

Sundbyskolan

Personal på Sundbyskolan säger vid intervju att de inledande bedömningarna är till hjälp för att få kännedom om elevernas skolbakgrund och annan allmän bakgrundsinformation, exempelvis vilket/vilka språk eleven talar. Enligt personalen saknas det en hel del information i de inledande bedömningarna. De nyanlända eleverna börjar enligt personalen oftast läsa idrott i sin ordinarie klass, men lärare uppger att de inledande bedömningarna inte ger stöd för att planera undervisningen. Matematik är också ett ämne som eleverna relativt snabbt börjar läsa i sin ordinarie klass, säger personalen. Vidare berättar de att eleverna i förberedelseklass läser bild, grundmatematik, textilslöjd, samhällsorienterande ämnen samt svenska som andraspråk. Naturorienterande ämnen (NO) ges enligt personal vid intervju inte i förberedelseklass, och elever som inte läser NO i sin ordinarie klass får inte undervisning i ämnena. Rektorn och biträdande rektorn vid Sundbyskolan säger att de inledande bedömningarna ger stöd för att få kunskap om elevernas skolbakgrund. Samtliga nyanlända elever börjar läsa i förberedelseklass och slussas ut till sin ordinarie klass i olika ämnen. I förberedelseklassen fokuseras undervisningen först på svenska, men i ämnet svenska som andraspråk kan ämnesbegrepp inom matematik ingå som en del av undervisningen. Enligt rektorn och biträdande rektorn läser de nyanlända eleverna inte NO i förberedelseklass och att beslut om prioriterad timplan fattas för att ta bort hela ämnen upp till ett års tid.

Åsö grundskola

Personal på Åsö grundskola uppger vid intervju att de inledande bedömningarna har varit till nytta för att få reda på elevernas skolbakgrund. Personalen berättar vidare att de till en början fokuserar på att eleverna ska lära sig svenska och att de då inte går in i de inledande bedömningarna och tittar på numeraciteten. De nyanlända eleverna på Åsö grundskola börjar alltid först delta i undervisningen i praktiska och estetiska ämnen i sin ordinarie klass. Enligt personalen beror det på att de inte har språkkunskaper som är tillräckliga för att de ska kunna delta i undervisningen i andra, mer teoretiska, ämnen i sin ordinarie klass. I förberedelseklassen är undervisningen tematisk och består av inslag av olika ämnen, men undervisningen bedrivs inte alltid enligt kursplanerna enligt personalen. Rektorn på Åsö grundskola säger att de nyanlända eleverna först läser bild i sin ordinarie klass, därefter går de vidare med idrott och sedan matematik.

2017-01-19

23 (24)

Dnr 40-2015:6586

Enligt rektorn planeras elevernas undervisning utifrån att de på skolan anser att det elevernas kunskap i det svenska språket är mycket viktigt och prioriterar därför undervisningen på det här viset. Alla elever har prioriterade timplaner, säger rektorn.

Lagstöd och allmänna råd

En nyanländ elev ska placeras i den årskurs som är lämplig med hänsyn till elevens ålder, förkunskaper och personliga förhållanden. Resultatet av en bedömning enligt ska beaktas vid beslut samt vid planering av undervisningen och vid fördelning av undervisningstiden. (3 kap 12 e-d §§ skollagen) Den bedömning av elevens kunskaper som inledningsvis har genomförts utgör ett underlag för hur den fortsatta undervisningen kan organiseras, planeras och genomföras. Lärarna måste anpassa all undervisning för att ge stöd och stimulans utifrån varje elevs förutsättningar och behov. Det är viktigt att rektorn har rutiner för hanteringen av underlag inför beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp. Inför rektorns beslut behöver lärare och övrig skolpersonal göra en sammantagen analys av allt befintligt underlag. Bedömningen ska göras i varje enskilt fall och elevens åsikt ska så långt som möjligt vägas in. Rektorn avgör hur undervisningen av nyanlända elever organiseras på lämpligaste sätt på skolenheten. Hen kan till exempel ha beslutat att en elev delvis ska få undervisning i en förberedelseklass. Vilket eller vilka ämnen, eller delar av ämnen, eleven följer med sin ordinarie undervisningsgrupp beslutar rektorn mot bakgrund av resultatet från den inledande bedömningen. Huvudmannen får besluta om ytterligare undervisningstid generellt för elever, utöver den garanterade undervisningstiden och eleverna är i så fall skyldiga att delta. Prioriterad timplan kan vara ett alternativ för de elever som skolan bedömer skulle gynnas av att under en begränsad tid få koncentrera sig särskilt på ämnet svenska som andraspråk. Den inledande och fortlöpande bedömningen av den nyanlända elevens kunskaper kan utgöra underlag för rektorns beslut om prioriterad timplan. (Ur Skolverkets Allmänna råd med kommentarer, Utbildning för nyanlända elever, 2016)

2017-01-19

24 (24)

Dnr 40-2015:6586

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 19 mars 2017 skriftligen redovisa till Skolinspektionen de åtgärder som har vidtagits och de åtgärder som planeras att vidtas för att för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden.

Redovisningen bör innehålla information om tydliga avstämningpunkter.

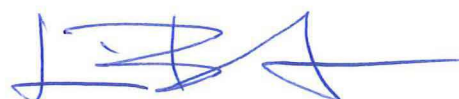
Därefter ska huvudmannen senast den 19 januari 2018 skriftligt redovisa till Skolinspektionen vidtagna åtgärder samt resultat av de vidtagna åtgärderna.

Redogörelser skickas per post till *skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se* med en kopia till *asa.kilden@skolinspektionen.se* Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 40-2015:6586) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

Maria Kärrman
Enhetschef

Lina Burström Bennehult
Utredare/Föredragande